

STIFTELSEN
DOMKIRKEODDEN

Hamar 29.sept. 2008
J.nr. 246/08/011

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep.
0030 Oslo

Fremsendes også elektronisk som word-dokument til postmottak@kkd.dep.no.

EVALUERING AV ABM-UTVIKLING. HØRINGSUTTALELSE.
Deres ref. 2007/05668 KU/KU2 NHP:mmt, datert 02.juli 2008.

Vi viser til Deres brev av 2.juli d.å. og takker for muligheten til å avgi uttalelse om evalueringsrapporten fra DIFI om ABM-utvikling.

For oss bringer ikke rapporten noen overraskelser. DIFI synes å gå til oppgaven som et statlig organ gjør når et annet statlig organ skal vurderes. Man forutsetter at ABM-utvikling er et organ som skal fungere som et godt statlig organ i henhold til gitte oppgaver og forutsetninger og vurderer om det fungerer slik. Noe finnes bra, noe mindre bra, - og så konkluderes det med at det mindre bra må rettes opp. I korthet oppleves DIFIs konklusjon som en bekreftelse av at status quo ikke er så verst, og at ABM-utvikling med små justeringer og et par større grep bør kunne fungere videre som de gjør. Dette kan litt odiøst uttrykkes slik: "som man roper i skogen, får man svar..". Utfordringen med å få samordnet kulturminnearbeidet har vært en lang og vanskelig prosess. DIFIs rapport gir ros til arbeidet ABM-utvikling har gjort ut fra de gitte forutsetninger, og kommer ikke med grunnleggende kritiske merknader.

Med vårt utgangspunkt som kulturhistorisk museum, med relativt nær kontakt med ABM-utvikling, er det viktig å få gitt uttrykk for at det er deler av virksomheten vi kan si oss godt fornøyd med. Som museumsrådgiver, pådriver i museumsreformen, som kompetansebygger for museene og som fordeler av prosjektilskudd opplever vi institusjonen som en nær og viktig samarbeidspartner. I fremtiden vil det være viktig å beholde en sentral institusjon som er pådriver i museenes kompetansebygging.

Vi kunne imidlertid ønsket oss at DIFI hadde foretatt sin undersøkelse med et mer kritisk utgangspunkt, og begynt med spørsmålet: trenger vi ABM-utvikling for å gjennomføre Stortingets mål med ABM-sektoren? Hadde ABM-sektoren fungert bedre dersom midlene hadde vært benyttet annerledes enn til å bygge opp et stort sentralt senter for ABM-sektoren? Hadde man startet med slike grunnleggende spørsmål, og samtidig stilt spørsmålene til et bredere felt av ABM-utviklings brukere, kan det hende både svar og konklusjoner hadde vært annerledes. Dersom konklusjonene så hadde vært de samme som DIFI leverer i sin nåværende rapport, hadde konklusjonene vært bedre fundert og mer troverdig enn de er med den nåværende rapportens smale utvalg av informanter!

UTVIKLING AV EN ABM-SEKTOR

Når det gjelder arbeidet med en samling av kulturminneressursene,- utvikling av ABM-sektoren både på nasjonalt og regionalt plan, har vi en opplevelse av at institusjonen kontinuerlig har store og vanskelige utfordringer. Det kan være mange årsaker til at denne hoveddelen av ABM-utviklings hovedoppdrag hittil ikke har vært helt vellykket. For oss som sitter regionalt er det vanskelig å kjenne eller gi seg til å beskrive årsakene til dette. Vi må gi vårt synspunkt på grunnlag av de resultater vi kan se, uten at vi kjenner alle detaljene i ABM-utviklings virksomhet. Fra vårt ståsted synes allikevel ABM-utvikling å ha kommet noe til kort. Som et eksempel på dette vil vi peke på arbeidet med et ABM-senter på Hamar. Her var det allerede i 2002-03 tegnet opp spennende visjoner uten at vi nå, 6 år seinere, synes å ha fått resultater over hodet. I flere enkeltsaker kan vi lokalt bekrefte at ABM-utvikling har vært med på å skape en økt forståelse for samarbeid mellom arkivverket, biblioteksvesenet og museene. Ikke minst har vi flere vellykkede samarbeidprosjekter mellom Kirsten Flagstadmuseet og Hedmark Fylkesbibliotek å peke på. Visjonen om å skape et felles miljø der arkiver, bibliotek og museer bringes nærmere hverandre til felles løsninger av forvaltning og formidling av kulturminner synes langt fra å være oppfylt. Så langt vi kan se, gjelder det både på nasjonalt, regionalt og lokalt plan.

For oss oppleves det som om årsakene til ABM-utviklings problemer ikke bare ligger i institusjonen selv, men også er forankret i enkeltetaters uvilje til endring og departementsorganisasjonens uvilje mot å delegere reell myndighet. Samtidig har man latt ABM-utvikling utvikle seg til et omfattende administrativt apparat med svært mange ansatte, der vi kan ha en opplevelse av at resultatene ikke helt står i forhold til innsatsen.

FORHOLDET MELLOM BESLUTNINGSNIVÅER.

Sett fra vårt ståsted blir ABM-utviklings rolle og deres myndighetsområder uklare i forhold til Kulturdepartementets rolle. Vi opplever usikkerhet om hvor vi skal henvende oss i forskjellige saker, og har i enkelte tilfelle følt oss som kasteball mellom administrasjonen i KKD og ABM-utvikling. Her synes også ABM-utviklings rolle å ha endret seg over tid, fra å være et organ med myndighet til å gjennomføre prosjekter og oppgaver, til å bli en rådgiver for KKD som ikke lenger kan operere fleksibelt og "ubyråkratisk" overfor de enkelte museumsinstitusjoner. Vi rapporterer til ABM-utvikling, men skal allikevel sende skriftlig årsrapport til KKD. Vi tror ABM-utvikling skal ta seg av samordnings- og konsolideringsspørsmål, men opplever at utfordringer og "inngripen" kommer direkte fra KKD. Vi leverer databasert budsjettmateriale til ABM-utvikling, men blir henvist til KKD's saksbehandlere for å drøfte budsjettspørsmål. Slike forhold gir oss mistanke om at det her ikke bare er behov for "kosmetiske" endringer og styrking av eksisterende innsatsområder, slik DIFI peker på. Det synes å være behov for dypere endringer i hele organiseringen av den sentrale og regionale kultur- og kulturminneforvaltningen.

MUSEUMSDIREKTORAT?

Hvordan arkivverket og biblioteksvesenet skal organiseres vil vi være forsiktige med å mene noe om. Men når det gjelder museumsvesenet tillater vi oss en frimodig ytring: Hva med et museumsdirektorat i stedet for dagens "halv-direktorat". Vi vil utfordre til å tenke gjennom følgende mulighet: Hva om man la ned ABM-utvikling i sin nåværende form og innen KKD's kulturavdeling etablerte et eget museumskontor eller et særskilt museumsdirektorat med reell myndighet og med sterk utviklingskompetanse. Kanskje kunne man gjøre tilsvarende med Arkivverket og det nasjonale biblioteksvesenet? Samordningen av de tre ABM-områdene kunne så løftes inn på overordnet plan i Departementet og en kunne gjøre effektive grep som aktivt følger opp de politiske retningslinjer om samordning. Samtidig

kan dette skje i organisatoriske former som gjør styrer og personell innenfor sektorene trygge på at deres fagområder fortsatt blir forvaltet med kvalitet og god faglig utvikling.

KOMPETANSEBYGGING.

Ved å bygge inn kulturminneforvaltningen i departements-strukturen kan det være vanskelig å behold ABM-utviklings funksjon som kompetansebygger for museene. Som nevnt innledningsvis er dette en funksjon som er blitt styrket gjennom ABM-utvikling, og en funksjon som vi er opptatt av å beholde og utvikle. Imidlertid vil en ved en annen organisering av dette kunne komme like godt ut som i dag. Vi kan tenke oss å foreslå at Norges Museumsforbund gis økonomi og anledning til å etablere en egen kompetanseavdeling som får ansvaret for denne delen av virksomheten som ligger i ABM-utvikling i dag. Museumsforbundet har et nært og aktivt forhold til sine medlemmer, og kjenner godt til de utviklingsbehov som finnes i museene. Museumsforbundet vil samtidig kunne drive kompetansebyggings-virksomheten på oppdrag fra KKD, og gi et bredt tilbud ikke bare til sine medlemmer, men også til de (få) museer som ikke står tilsluttet Museumsforbundet.

TENKE NYTT?

Vi har med dette tillatt oss å gå litt ut over ut over den opprinnelige utfordringen med å evaluere DIFIs rapport. Vi håper imidlertid at vi har gitt noen vinklinger på arbeidet med samordning av ABM-sektoren som kan bringe arbeidet videre i tråd med målsettingen fra Stortingsmelding 22 (1999/2000): ***”.. å forma rammevilkår som kan gje grobottn for å trekkja full nytte av det potensialet for samordning som ligg føre mellom arkiv, bibliotek og museum, samstundes som det vert lagt til rette for å utvikla dei sektorspesifikke sidene. Samla skal dei kunna yta betre tenester overfor samfunnet”.***

Med vennlig hilsen
STIFTELSEN DOMKIRKEODDEN

Steinar Bjerkestrand
Direktør